

Έρη Ναθαναήλ

# Έκθεση Β' Λυκείου

Όλη η επανάληψη σε ένα κείμενο

Εφ' όλης της ύλης εξάσκηση  
στην εξεταζόμενη θεωρία



Η Έρη Ναθαναήλ είναι φιλόλογος, απόφοιτη του τμήματος Φιλολογίας, με κατεύθυνση Κλασικής Φιλολογίας, της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Από το 1999 εργάζεται στην ιδιωτική και φροντιστηριακή εκπαίδευση. Ζει στην Αθήνα.

Έρη Ναθαναήλ

# Έκθεση Β' Λυκείου

Όλη η επανάληψη σε ένα κείμενο

Έρη Ναθαναήλ, «Έκθεση Β' Λυκείου / Όλη η επανάληψη σε ένα κείμενο»

Μάιος 2017

© schooltime.gr για την παρούσα έκδοση

© Έρη Ναθαναήλ

Εκδοτική επιμέλεια - Σελιδοποίηση: Γιώργος Β. Σκάθαρος

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Εκδόσεις schooltime.gr

Εκδόσεις schooltime.gr, Σειρά «Εκπαίδευση»

Τηλ.: 6977554086

Ηλεκτρονική επικοινωνία: [info@schooltime.gr](mailto:info@schooltime.gr), [publications@schooltime.gr](mailto:publications@schooltime.gr)

website: [www.schooltime.gr](http://www.schooltime.gr)

Με τη σύμφωνη γνώμη του Εκδότη και του Συγγραφέα, το παρόν έργο διατίθεται στο κοινό δωρεάν σε μορφή ψηφιακού βιβλίου (pdf) αποκλειστικά μέσω του δικτυακού τόπου schooltime.gr.

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή του έργου – ολική, μερική ή περιληπτική – η διανομή και η παρουσίασή του στο κοινό κατόπιν έγγραφης άδειας του Εκδότη και υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: Αναφορά των δημιουργών - πηγής προέλευσης, μη εμπορική χρήση, όχι παράγωγα έργα.







## ΕΚΘΕΣΗ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

### ΟΛΗ Η ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΕ ΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΟ

#### ΕΦ' ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΘΕΩΡΙΑ

**ΚΕΙΜΕΝΟ: Ανεργία πτυχιούχων και επιστημονική μετανάστευση – το φαινόμενο «brain drain»**

(της Έρης Ναθαναήλ)

Στα λεξικά ως ανεργία ορίζεται το φαινόμενο, κατά το οποίο το άτομο αδυνατεί να βρει εργασία και να ενταχθεί στις παραγωγικές δραστηριότητες της κοινωνίας παρόλο που το ίδιο το επιθυμεί.

Η ανεργία είναι ένα πολυσύνθετο πρόβλημα δεδομένης όχι μόνο της συνθετότητας και της μεταβλητότητας των παραγόντων που την προκαλούν (οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες, οι οποίοι διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα και **ενίοτε** και εντός της ίδιας της χώρας κατά καιρούς) αλλά και επειδή η ίδια ως φαινόμενο αποτελεί γενεσιουργό αιτία ποικιλόμορφων προβλημάτων με πολλές εκφάνσεις, τόσο στην ατομική όσο και στην κοινωνική ζωή. Μέσα στο όλο αυτό πνεύμα καλούμαστε να επαναπροσδιορίσουμε ακόμη και τον τρόπο, με τον οποίο προσεγγίζουμε τον ίδιο τον όρο «εργασία». Η εργασία παλαιότερα αντιμετωπιζόταν στη συνείδησή μας ως ο παράγοντας που μορφοποιούσε τα κοινωνικά στρώματα, αποτελούσε κινητήριο μοχλό της ατομικής εξέλιξης, της κοινωνικής ανάπτυξης και της **εν γένει** παραγωγής πολιτισμού, **ενώ** σήμερα τείνει να εξελιχθεί σε ένα απλά στυγνό κριτήριο, μια γραμμή διαχωρισμού, που δημιουργεί έναν «κοινωνικό δυϊσμό», κατατάσσει δηλαδή τον ενεργό πληθυσμό μιας κοινωνίας στους έχοντες και τους μη έχοντες αμειβόμενη απασχόληση, αλλά βαθύτερα και στους **έχοντες και μη έχοντες** δικαίωμα στο σχεδιασμό της ατομικής ζωής και στο όνειρο...

Η συνθετότητα των εμπλεκόμενων στο φάσμα της ανεργίας παραγόντων επιβάλλει τη διάκρισή της σε πολλές διαφορετικές μορφές. Αναφερόμενοι στις σημαντικότερες θα εστιάσουμε **καταρχάς** στη **δομική ή** αλλιώς **διαρθρωτική ανεργία**, η οποία εδράζεται στις δομικές ανισότητες της οικονομίας και ερμηνεύεται ως αναντιστοιχία στη ζήτηση και στην προσφορά εργασίας, καθώς κάποιοι κλάδοι, ειδικότητες ή γεωγραφικές περιοχές έχουν αυξανόμενη και κάποιοι άλλοι πτωτική ζήτηση. Η ανεργία τέτοιου τύπου ενδημεί στην οικονομία, όταν το διαθέσιμο παραγωγικό δυναμικό δεν απασχολείται πλήρως και, όπως είναι εύλογο, ανάλογα με το σημείο του κύκλου όπου βρίσκεται η εθνική οικονομία (ύφεση ή ανάκαμψη) ο αριθμός των ανέργων αυξάνεται ή μειώνεται αντίστοιχα. Ο συγκεκριμένος τύπος ανεργίας αποδίδεται στην αναντιστοιχία μεταξύ των εργασιακών δεξιοτήτων και προσόντων που διαθέτουν οι υποψήφιοι εργαζόμενοι από τη μια μεριά και των απαιτήσεων των εργοδοτών για συγκεκριμένες δεξιότητες και προσόντα από την άλλη. Βαθύτερα, όμως, το φαινόμενο αυτό αποδίδεται σε διαρθρωτικές μεταβολές που συμβαίνουν στο οικονομικό σύστημα, όπως είναι οι τεχνολογικές καινοτομίες. Ύστερα, υπάρχει η **τεχνολογική ανεργία**, η οποία προκαλείται από την είσοδο της τεχνολογίας στο χώρο εργασίας, **με αποτέλεσμα** τη μηχανοποίηση της δεύτερης και την απώλεια εργασιακών

θέσεων και η *συγκυριακή ανεργία* ή αλλιώς *εποχική*, η οποία προκύπτει από τον εποχικό χαρακτήρα ορισμένων επαγγελμάτων που σχετίζονται με έναν συγκεκριμένο τομέα, όπως ισχύει για τον τουριστικό κλάδο.

Οι αντιπαραθέσεις γύρω από την έννοια και τα είδη της ανεργίας είναι πολλές. Σχετίζονται μάλιστα και με τον τρόπο μέτρησης της ανεργίας καθώς και με την έμφαση που δίνεται σε διαφορετικές παραμέτρους εκάστοτε. Θα προσθέταμε επιγραμματικά ότι έχουν κατηγοριοποιηθεί ως είδη και η λεγόμενη «**ανεργία τριβής**» που προκύπτει λόγω της ακατάπαυστης κινητικότητας των ανθρώπων μεταξύ περιοχών και θέσεων εργασίας στα διάφορα στάδια του κύκλου ζωής τους, η **αναπτυξιακή ανεργία**, η **ανεργία λόγω ανεπάρκειας της ζήτησης αγαθών** ή αλλιώς **κεϋνσιανή ανεργία** κλπ. Διενεργούνται συνεχώς μελέτες οικονομικές και κοινωνιολογικές που κατηγοριοποιούν την ανεργία σε είδη, μελέτες που δικαιολογούν κάποιες μορφές της (διαρθρωτική ανεργία και ανεργία τριβής) ως «φυσικό ποσοστό ανεργίας», αυτό **δηλαδή** που παρατηρείται ακόμη και στην περίπτωση που η οικονομία λειτουργεί ικανοποιητικά, μελέτες όμως που συγκλίνουν στο ίδιο αποτέλεσμα: Ο ρυθμός της ανεργίας βαίνει αυξανόμενος, ακρωτηριάζοντας το ατομικό και κοινωνικό δικαίωμα στην αυτοπραγμάτωση και εξέλιξη.

Ο βαθμός ανεργίας σίγουρα επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες και παραμέτρους μη μετρήσιμες με ακρίβεια, **όπως για παράδειγμα** από την είσοδο νέων και γυναικών στην αγορά εργασίας, την ενίσχυση των επιδομάτων ανεργίας, την καθιέρωση ή μη του κατώτατου ορίου μισθών και ημερομισθίων, την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, το επίπεδο εκπαίδευσης και σύγχρονης εξειδίκευσης. Η ακριβής μέτρηση του αριθμού των ανέργων είναι δύσκολη, γιατί παρεισφρέουν και άλλοι παράγοντες, όπως είναι οι «ευέλικτες μορφές εργασίας» (υποαπασχόληση, τηλεργασία) αλλά και η λεγόμενη «κεκρυμμένη ανεργία». Στο ποσοστό της πραγματικής ανεργίας θα πρέπει να ληφθεί υπόψη επιπλέον κι ο αριθμός των ατόμων που απασχολούνται στην παραοικονομία (σε δραστηριότητες που δεν δηλώνονται) και φέρονται ως άνεργα ή είναι υποαπασχολούμενα (αυτό αποτελεί μια μορφή κεκρυμμένης ανεργίας). Το βέβαιο **όμως** είναι ότι η ανεργία εντείνεται λόγω της ύπαρξης μακροχρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων και δυσλειτουργιών που διατηρούνται στους φορείς που σχετίζονται με την παραγωγή της εργασίας, του χρήματος και των προϊόντων. Η κατάσταση που επικρατεί στους φορείς αυτούς θεωρείται ουσιαστικά τόσο ως κινητήριος μοχλός της εργασιακής απασχόλησης όσο και ως πυριτιδαποθήκη της ανεργίας αντίστοιχα.

Η επικράτηση της οικονομικής κρίσης από το 2009, που ξεκίνησε ως κρίση χρηματοπιστωτική σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει προκαλέσει τη ραγδαία επιδείνωση του φαινομένου της ανεργίας και στη χώρα μας, χωρίς διακρίσεις, σε κάθε επαγγελματικό, θα λέγαμε, κλάδο. **Ωστόσο**, η κοινωνική ομάδα που αναμφίβολα έχει δεχτεί το μεγαλύτερο πλήγμα της ανεργίας είναι οι νέοι πτυχιούχοι. Η υψηλή ανεργία των νέων **και δη** των πτυχιούχων στη χώρα μας σε συνδυασμό με μια σειρά δομικών και διαχρονικών παραγόντων, που σχετίζονται με την ελληνική οικονομία και την ασκούμενη πολιτική, έχουν οδηγήσει μεγάλη μερίδα νέων, υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου, να εγκαταλείψουν την Ελλάδα, για να αναζητήσουν ευνοϊκότερες συνθήκες διαβίωσης σε προηγμένες χώρες του εξωτερικού.

Καινοφανές θεωρείται το φαινόμενο αυτό της μετανάστευσης πτυχιούχων, ένα φαινόμενο που στη βιβλιογραφία είναι γνωστό ως «brain drain» (=διαρροή εγκεφάλων). Χαρακτηρίζεται καινοφανές όχι ως προς τη μεταναστευτική συμπεριφορά και τα οικονομικά κίνητρα (αφού η



μετανάστευση είναι διαχρονικά στενά συνυφασμένη με την ελληνική μοίρα) αλλά ως προς την έκτασή του και ως προς τις ομάδες πληθυσμού που αφορά, τους πτυχιούχους και επιστήμονες. Το πρόβλημα αυτό του νέου μεταναστευτικού ρεύματος τείνοντας να λάβει ενδημικές διαστάσεις ανησυχεί, **αφενός επειδή** πρόκειται για διαρροή προσοντούχων μορφωμένων νέων και όχι ανειδίκευτων, όπως συνέβη με τους Έλληνες μετανάστες των δεκαετιών του '50 και του '60, και **αφετέρου** επειδή πρόκειται για διαρροή και απώλεια νέων ανθρώπων, του σημαντικότερου δηλαδή παραγωγικού δυναμικού της χώρας.

**Αιτιάσεις** εκτοξεύονται προς όλες τις κατευθύνσεις, αρχής γενομένης από την κακοδαιμονία της Ελλάδας, την αναχρονιστική νοοτροπία της ελληνικής οικογένειας και το συνακόλουθο ψυχαναγκασμό προς τα παιδιά για φοίτηση μόνο σε «σχολές υψηλού κοινωνικού κύρους» (που οδήγησε στο φαινόμενο του γιγαντισμού στα Α.Ε.Ι), την υποτιμητική απαξίωση πολλών και περισσότερο υποσχόμενων κλάδων εργασίας, την κακή διάρθρωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ελλειμματική –ή και ανύπαρκτη– επένδυση της ελληνικής Πολιτείας στον ερευνητικό τομέα, τα φαινόμενα νεποτισμού κι ευνοιοκρατίας που αμαύρωσαν την πολιτική και κοινωνική μας ζωή και φυσικά την έλλειψη αγροτικής ανάπτυξης.

Στην αρθρογραφία των ημερών που ασχολείται με το φαινόμενο «brain drain» εκφράζονται προβληματισμοί γύρω από τα παρακάτω ζητήματα: Πόσο βλάπτει βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μια χώρα η «διαρροή εγκεφάλων» της στο εξωτερικό; Ποιες δυσκολίες (προσωπικές, οικονομικές και ενταξιακές στη νέα χώρα) ενδεχομένως αντιμετωπίζει και ο ίδιος ο νέος που εξωθείται έμμεσα σε αυτό το είδος της μετανάστευσης; Είναι συμφέρον μιας χώρας η συνεχής και αυξανόμενη διαρροή προς το εξωτερικό παραγωγικών, προσοντούχων και πολλά υποσχόμενων νέων ανθρώπων, την ώρα που μαζί τους διαρρέει και απομακρύνεται από την Ελλάδα όλο και περισσότερο κάθε φρέσκια ιδέα τους, κάθε παραγωγική τους ενέργεια, κάθε προοπτική που θα είχε η χώρα ακόμα και να βγει ενδεχομένως από την κρίση μέσα από τη δραστηριοποίηση ατόμων που τώρα «χαρίζουμε» αφειδώς στο εξωτερικό; Έχει δικαίωμα μια χώρα να προσφέρει μόνο «κλειστές πόρτες» στους νέους της; Είναι μόνο ατομική υπόθεση και ευθύνη η επαγγελματική αποκατάσταση; Ζούμε τελικά στην εποχή μόνο της ατομικής ευθύνης αναμένοντας όμως ως κράτος ότι τελικά μόνο μέσα από την αποκλειστική ατομική ευθύνη θα εξελιχθεί και το «εμείς» ως σύνολο; Θα χαρακτηριζόταν η τελευταία αυτή στάση ζωής ως μωβαρισμός; Μέσα στη δίνη των οικονομικών εξελίξεων, της κρίσης και των πολιτικών και οικονομικών εθνικών και ευρωπαϊκών αδιεξόδων που αντιμετωπίζουμε ίσως αξίζουν τέτοιοι προβληματισμοί ως ένα διάλειμμα από την ιδιώτευση και την ενασχόληση με τα ατομικά –και διόλου ευκαταφρόνητα– προβλήματά μας.

Όσα εκτέθηκαν και αναφέρθηκαν παραπάνω αποτελούν διάφορες οπτικές, με τις οποίες αντιμετωπίζεται το φαινόμενο «brain drain» στην Ελλάδα, στα έντυπα και στη σχετική αρθρογραφία και εκθέτουν τον προβληματισμό και τα ερωτήματα που έχουν απασχολήσει ως τώρα πολλούς από εμάς.

Χωρίς να αμφισβητώ τις καλοπροαίρετες διαθέσεις όσων αρθρογράφων ανησύχησαν για την αυξανόμενη έξοδο των Ελλήνων επιστημόνων προς το εξωτερικό, θα ήθελα απέναντι στις ανησυχίες αυτές που προκαλεί το φαινόμενο της «διαρροής επιστημόνων» και στα παραπάνω ερωτήματα που έχουν διατυπωθεί στη έντυπη αρθρογραφία, να προσθέσω και να αντιπαραθέσω μερικά ακόμα, ρητορικά ερωτήματα: Δεν είναι θεμελιώδεις

ατομικό δικαίωμα για κάθε άνθρωπο η αναζήτηση της επαγγελματικής του πυξίδας και ο σχεδιασμός του καλύτερου δυνατού για τον ίδιο μέλλοντος, ειδικά όταν η πατρίδα του τού προσφέρει μόνο «κλειστές πόρτες» και μηδενικές προοπτικές; Αμφισβητεί κανείς το δικαίωμα ενός νέου να επιλέξει σταδιοδρομία στο εξωτερικό (παρά τις όποιες δυσκολίες εγκατάστασης που ίσως αντιμετωπίσει και στην ξένη χώρα), εφόσον ζει σε μια πατρίδα που δεν του προσφέρει τις υποδομές να εξελίξει τον εαυτό του και την επιστήμη του; Δεν είμαστε περήφανοι ως χώρα που τόσο Έλληνες επιστήμονες διαπρέπουν με τις ανακαλύψεις και έρευνές τους κάνοντας το όνομα της Ελλάδας να ακούγεται παντού επιδοκιμαστικά, την ίδια στιγμή που διάφοροι –επίσημοι και μη-φορείς έχουν συμβάλει στη δυσφήμιση αυτού του μικρού κράτους στη διεθνή κοινή γνώμη; Θα μας ήταν αρεστός αντίστοιχα και ο επαναπατρισμός των ξένων πτυχιούχων που θα έρθουν εδώ για να επενδύσουν τη γνώση τους, με το σκεπτικό ότι είναι «κτήματα» μόνο της δικής τους πατρίδας;

Η απόφαση του ίδιου του Έλληνα νέου για σταδιοδρομία στο εξωτερικό έγινε συνειδητά και όχι επιπόλαια, σταθμίζοντας όλες τις παραμέτρους. Το δικαίωμα οι Έλληνες πτυχιούχοι να αναζητήσουν στο εξωτερικό την ευοίωνη προοπτική που τους στέρησε η πατρίδα τους, το δικαίωμα αυτό στην προσωπική επιλογή για εργασία, για σταδιοδρομία και για μετοίκηση είναι αναφαίρετο και σεβαστό. Ο ζήλος, οι ενδόμυχες φιλοδοξίες που οι Έλληνες επιστήμονες του εξωτερικού έχουν, ατομικές και επαγγελματικές, δεν διαφέρουν από αυτές των Ελλήνων πτυχιούχων που για προσωπικούς ή άλλους λόγους αναγκάστηκαν να παραμείνουν στην Ελλάδα και να αγωνιστούν ζώντας σε μια χώρα που ασθμαίνει. Όλοι μαζί, τόσο οι εδώ «εναπομείναντες» πτυχιούχοι όσο και οι «δισπαρμένοι» στο εξωτερικό συναποτελούν ένα πολύ αξιόλογο ελληνικό πνευματικό δυναμικό. Αναφερόμενοι ειδικά στους νέους Έλληνες επιστήμονες «της διασποράς» είναι απαραίτητο να αναγνωρίζουμε την ανάγκη τους και το δικαίωμά τους να εξελίξουν την επιστήμη τους και να σταδιοδρομήσουν επιστημονικά σε χώρες, οι οποίες ενισχύουν την προσωπική και κοινωνική σταδιοδρομία. Οι νέοι αυτοί επιστήμονες που εγκαθίστανται στο εξωτερικό, όταν ρωτηθούν για το ενδεχόμενο επιστροφής τους στην Ελλάδα, πολύ σπάνια απαντούν θετικά και αυτό δεν σημαίνει ότι δεν αγαπούν την πατρίδα τους.

Αν το φαινόμενο «brain drain» μάς προβληματίζει, ο προβληματισμός αυτός οφείλει να έχει ορθό προσανατολισμό. Αντί δηλαδή να επικρίνεται καταστροφολογικά και να αποθαρρύνεται η αποδημία και η κινητικότητα επιστημόνων προς το εξωτερικό, αντί να αντιμετωπίζεται κοντόφθαλμα το δικαίωμα εγκατάστασης στο εξωτερικό, σε μια εποχή που το διεθνιστικό πνεύμα, η ελεύθερη μετακίνηση είναι ατομικό δικαίωμα και τρόπος ζωής, ίσως θα πρέπει να δοθεί σε άλλο ζήτημα η προσοχή: όπως ακριβώς είμαστε περήφανοι για τις διακρίσεις των ελληνικών πανεπιστημίων (πρόσφατα η ομάδα προπτυχιακών φοιτητών της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κατέκτησε την πρώτη θέση στον Παγκόσμιο Γύρο του διεθνούς πανεπιστημιακού διαγωνισμού Foreign Direct Investment International Arbitration Moot 2015 νικώντας ακόμα και το Χάρβαρντ), όπως είμαστε περήφανοι για τις ανακαλύψεις Ελλήνων επιστημόνων στο εξωτερικό (πρόσφατα Ελληνίδα επικεφαλής ερευνητικής ομάδας του Πανεπιστημίου Κέμπριτζ εντόπισε τις αιτίες της νόσου Πάρκινσον), καλό θα ήταν ως κράτος και ως άτομα, επικροτώντας την αριστεία των Ελλήνων επιστημόνων εν γένει, αναγνωρίζοντας το δικαίωμα ελεύθερης μετακίνησης και εγκατάστασης και ταυτόχρονα πιστεύοντας και στις δυνατότητες των νέων πτυχιούχων που

συνεχώς αποφοιτούν από τα ελληνικά πανεπιστήμια, να ενθαρρύνουμε και ενισχύσουμε και εσωτερικά εδώ, στην Ελλάδα την ατομική πρωτοβουλία, την έρευνα, την παραγωγικότητα και την ανάδειξη επαγγελματικών κλάδων με προοπτική, ώστε η χώρα μας να μπορεί να σταθεί ισάξια δίπλα στις αναπτυγμένες χώρες του εξωτερικού, να πάψει να είναι η χώρα-ουραγός σε όλα και να είμαστε μια χώρα που **επικροτεί** και ενισχύει την παραγωγή, την διακίνηση των ιδεών και την εξέλιξη του πνεύματος, **είτε** η προσωπική επιλογή του εκάστοτε Έλληνα επιστήμονα είναι να παραμείνει στην πατρίδα του **είτε** να εγκατασταθεί στο εξωτερικό. Σε κάθε περίπτωση οι Έλληνες επιστήμονες είναι οι καλύτεροι «πρέσβεις» του ονόματος της Ελλάδας. Υπάρχουν ακόμα άνθρωποι που πιστεύουν ότι η Επιστήμη έχει σύνορα;

### Έρη Ναθαναήλ\*

Φιλολόγος

**«Ανεργία πτυχιούχων και επιστημονική μετανάστευση – το φαινόμενο brain drain», κείμενο της Έρης Ναθαναήλ, δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα schooltime.gr, 24 Απριλίου 2016**

### **ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:**

1. «Η συνθετότητα των εμπλεκόμενων στο φάσμα της ανεργίας παραγόντων επιβάλλει...όπως ισχύει για τον τουριστικό κλάδο»:
  - α) Ποια είναι η δομή της παραπάνω παραγράφου;
  - β) Να αναφέρετε έναν τρόπο με τον οποίο οργανώνεται ο λόγος στην παράγραφο αυτή και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
2. Να βρείτε και να τεκμηριώσετε με τρία παραδείγματα το είδος στο οποίο ανήκει το παραπάνω κείμενο.
3. Να διακρίνετε τα δομικά μέρη του κειμένου.
4. Για καθεμιά παράγραφο του κειμένου να γράψετε έναν πλαγιότιτλο.
5. Να φτιάξετε το διάγραμμα του κειμένου αυτού.

**6. Να εντοπίσετε και να γράψετε τους τρόπους ανάπτυξης των παρακάτω παραγράφων του κειμένου:**

- Στα λεξικά ως ανεργία ορίζεται το φαινόμενο, κατά το οποίο το άτομο αδυνατεί να βρει εργασία και να ενταχθεί στις παραγωγικές δραστηριότητες της κοινωνίας παρόλο που το ίδιο το επιθυμεί.
- Η ανεργία είναι ένα πολυσύνθετο πρόβλημα δεδομένης όχι μόνο της συνθετότητας και της μεταβλητότητας των παραγόντων που την προκαλούν (οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες, οι οποίοι διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα και ενίοτε και εντός της ίδιας της χώρας κατά καιρούς) αλλά και επειδή η ίδια ως φαινόμενο αποτελεί γενεσιουργό αιτία ποικιλόμορφων προβλημάτων με πολλές εκφάνσεις, τόσο στην ατομική όσο και στην κοινωνική ζωή. Μέσα στο όλο αυτό πνεύμα καλούμαστε να επαναπροσδιορίσουμε ακόμη και τον τρόπο, με τον οποίο προσεγγίζουμε τον ίδιο τον όρο «εργασία». Η εργασία παλαιότερα αντιμετωπιζόταν στη συνείδησή μας ως ο παράγοντας που μορφοποιούσε τα κοινωνικά στρώματα, αποτελούσε κινητήριο μοχλό της ατομικής εξέλιξης, της κοινωνικής ανάπτυξης και της εν γένει παραγωγής πολιτισμού, ενώ σήμερα τείνει να εξελιχθεί σε ένα απλά στυγνό κριτήριο, μια γραμμή διαχωρισμού, που δημιουργεί έναν «κοινωνικό δυϊσμό», κατατάσσει δηλαδή τον ενεργό πληθυσμό μιας κοινωνίας στους έχοντες και τους μη έχοντες αμειβόμενη απασχόληση, αλλά βαθύτερα και στους έχοντες και μη έχοντες δικαίωμα στο σχεδιασμό της ατομικής ζωής και στο όνειρο...

**7. Να επισημάνετε τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα επιστημονικού λόγου στο κείμενο που σας δίνεται.**

**8. Να γράψετε τρεις όρους ειδικού λεξιλογίου που περιέχονται στο κείμενο αυτό.**

**9. Να εντοπίσετε και να αντιγράψετε στο τετράδιό σας ένα σημείο του κειμένου που αποτελεί σχόλιο αναφέροντας ταυτόχρονα με ποιο τρόπο εκφράστηκε το σχόλιο αυτό.**

**10. Να αποδώσετε τη βασική είδηση που περιέχει το κείμενο, όπως θα την απέδιδε ένα δελτίο ειδήσεων, στηριζόμενοι στη δημοσιογραφική πυραμίδα.**

**11. Να γράψετε στο τετράδιό σας τρεις διαφορετικούς τίτλους, για να αποδώσετε το βασικό θέμα που πραγματεύεται το κείμενο:**

α) χωρίς σχόλιο

β) με σχόλιο επιδοκμαστικό

γ) με σχόλιο επικριτικό

**12. Να βρείτε μέσα στο κείμενο τρία παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου/ μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας.**

**13. Να αναφέρετε το είδος των αναφορικών προτάσεων στις παρακάτω περιόδους και να εξηγήσετε αν πρόκειται για προσδιοριστικές ή παραθετικές.**

- μια γραμμή διαχωρισμού που δημιουργεί έναν «κοινωνικό δυϊσμό»
- «ανεργία τριβής» που προκύπτει λόγω της ακατάπαυστης κινητικότητας
- Διενεργούνται συνεχώς μελέτες οικονομικές και κοινωνιολογικές που κατηγοριοποιούν την ανεργία σε είδη

**14. Στο παρακάτω απόσπασμα:**

**α) Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητικής ή παθητικής) και το σκοπό της επιλογής της**

**β) Να μετατρέψετε τη σύνταξη στην αντίθετή της, όπου είναι εφικτό**

**γ) Για ποιους λόγους απουσιάζει το ποιητικό αίτιο;**

«Αντί δηλαδή να επικρίνεται καταστροφολογικά και να αποθαρρύνεται η αποδημία και η κινητικότητα επιστημόνων προς το εξωτερικό, αντί να αντιμετωπίζεται κοντόφθαλμα το δικαίωμα εγκατάστασης στο εξωτερικό, σε μια εποχή που το διεθνιστικό πνεύμα, η ελεύθερη μετακίνηση είναι ατομικό δικαίωμα και τρόπος ζωής, ίσως θα πρέπει να δοθεί σε άλλο ζήτημα η προσοχή»

**15. Να αντικαταστήσετε τις παρακάτω λόγιες λέξεις/φράσεις με αντίστοιχες λαϊκές.**

ενίοτε

εκάστοτε

και δη

εν γένει

έχοντες και μη έχοντες

κεκρυμμένης

αρχής γενομένης

αφειδώς

**16. Να γράψετε στο τετράδιό σας έξι (6) προτάσεις, στις οποίες να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις που σας δίνονται ( σε οποιαδήποτε πτώση/αριθμό), μία φορά με τη μεταφορική και μία με την κυριολεκτική τους σημασία.**

επίπεδο, νόσου, σύνορα

**17. Ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις;**

καταρχάς, ή, με αποτέλεσμα, δηλαδή, όπως για παράδειγμα, όμως, ωστόσο, αφενός, επειδή αφετέρου, είτε...

**18. Να αντικαταστήσετε τις διαρθρωτικές λέξεις-εκφράσεις με άλλες (λέξεις-εκφράσεις) που να διατηρούν τη συνοχή του κειμένου (ίδιο είδος συνοχής):**

καταρχάς, ή, με αποτέλεσμα, ωστόσο

**19. Να εντοπίσετε τα είδη της αντιθετικής συνοχής μεταξύ των περιόδων και προτάσεων του αποσπάσματος, επισημαίνοντας παράλληλα αν πρόκειται για παρατακτική ή υποτακτική σύνδεση:**

- Στα λεξικά ως ανεργία ορίζεται το φαινόμενο, κατά το οποίο το άτομο αδυνατεί να βρει εργασία και να ενταχθεί στις παραγωγικές δραστηριότητες της κοινωνίας παρόλο που το ίδιο το επιθυμεί.
- πρόβλημα δεδομένης όχι μόνο της συνθετότητας και της μεταβλητότητας των παραγόντων που την προκαλούν (οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες, οι οποίοι διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα και ενίοτε και εντός της ίδιας της χώρας κατά καιρούς) αλλά και επειδή η ίδια ως φαινόμενο αποτελεί γενεσιουργό αιτία ποικιλόμορφων
- Η εργασία παλαιότερα αντιμετωπιζόταν στη συνείδησή μας ως ο παράγοντας που μορφοποιούσε τα κοινωνικά στρώματα, αποτελούσε κινητήριο μοχλό της ατομικής εξέλιξης, της κοινωνικής ανάπτυξης και της εν γένει παραγωγής πολιτισμού, ενώ σήμερα τείνει να εξελιχθεί σε ένα απλά στυγνό κριτήριο
- Βαθύτερα, όμως, το φαινόμενο αυτό αποδίδεται σε διαρθρωτικές μεταβολές που συμβαίνουν στο οικονομικό σύστημα, όπως είναι οι τεχνολογικές καινοτομίες.
- Η ακριβής μέτρηση του αριθμού των ανέργων είναι δύσκολη, γιατί παρεισφύρουν και άλλοι παράγοντες, όπως είναι οι «ευέλικτες μορφές εργασίας» (υποαπασχόληση, τηλεργασία) αλλά και η λεγόμενη «κεκρυμμένη ανεργία».
- Το βέβαιο όμως είναι ότι η ανεργία εντείνεται λόγω της ύπαρξης μακροχρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων και δυσλειτουργιών που διατηρούνται στους φορείς που σχετίζονται με την παραγωγή της εργασίας, του χρήματος και των προϊόντων.
- Η επικράτηση της οικονομικής κρίσης από το 2009, που ξεκίνησε ως κρίση χρηματοπιστωτική σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει προκαλέσει τη ραγδαία επιδείνωση του φαινομένου της ανεργίας και στη χώρα μας, χωρίς διακρίσεις, σε κάθε επαγγελματικό, θα λέγαμε, κλάδο. Ωστόσο, η κοινωνική ομάδα που αναμφίβολα έχει δεχτεί το μεγαλύτερο πλήγμα της ανεργίας είναι οι νέοι πτυχιούχοι.

**20. Να εξηγήσετε ποιο σκοπό εξυπηρετεί η χρήση των σημείων στίξης στις παρακάτω φράσεις:**

- (οφείλεται σε ποικίλους παράγοντες, οι οποίοι διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα και ενίοτε και εντός της ίδιας της χώρας κατά καιρούς)
- «εργασία».
- «κοινωνικό δυϊσμό»
- δικαίωμα στο σχεδιασμό της ατομικής ζωής και στο όνειρο...

- η εθνική οικονομία (ύφεση ή ανάκαμψη)
- «**ανεργία τριβής**» που προκύπτει λόγω της ακατάπαυστης κινητικότητας
- μελέτες που δικαιολογούν κάποιες μορφές της (διαρθρωτική ανεργία και ανεργία τριβής) ως «φυσικό ποσοστό ανεργίας»
- γνωστό ως «brain drain»(διαρροή εγκεφάλων).
- Χαρακτηρίζεται καινοφανές όχι ως προς τη μεταναστευτική συμπεριφορά και τα οικονομικά κίνητρα (αφού η μετανάστευση είναι διαχρονικά στενά συνυφασμένα με την ελληνική μοίρα)
- σε «σχολές υψηλού κοινωνικού κύρους» (που οδήγησε στο φαινόμενο του γιγαντισμού στα Α.Ε.Ι)
- την ελλειμματική –ή και ανύπαρκτη- επένδυση
- Ποιες δυσκολίες (προσωπικές, οικονομικές και ενταξιακές στη νέα χώρα) «χαρίζουμε»
- «κλειστές πόρτες»
- πανεπιστημίων (πρόσφατα η ομάδα προπτυχιακών φοιτητών της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κατέκτησε την πρώτη θέση στον Παγκόσμιο Γύρο του διεθνούς πανεπιστημιακού διαγωνισμού Foreign Direct Investment International Arbitration Moot 2015 νικώντας ακόμα και το Χάρβαρντ), όπως είμαστε περήφανοι για τις ανακαλύψεις Ελλήνων επιστημόνων στο εξωτερικό (πρόσφατα Ελληνίδα επικεφαλής ερευνητικής ομάδας του Πανεπιστημίου Κέμπριτζ εντόπισε τις αιτίες της νόσου Πάρκινσον)

**21. Για ποιους λόγους χρησιμοποιήθηκε ρητορικό ερώτημα στην καταληκτική παράγραφο του κειμένου;**

**22. Για ποιους λόγους χρησιμοποιούνται τα παραδείγματα στο κείμενο; Να απαντήσετε τεκμηριωμένα αναφέροντας δυο σχετικά αποσπάσματα.**

**23. Ποια ρηματικά πρόσωπα κυριαρχούν στο κείμενο; Να αιτιολογήσετε την επιλογή των ρηματικών προσώπων αναφερόμενοι στη λειτουργία τους και παραθέτοντας δύο σχετικά παραδείγματα από το κείμενο.**

**24. Να εντοπίσετε σε ποιες από τις παρακάτω φράσεις η γλώσσα χρησιμοποιείται με την αναφορική και σε ποιες με την ποιητική της λειτουργία ή αν εντοπίζεται δηλωτική ή συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας.**



- πυριτιδαποθήκη της ανεργίας.
- είναι «κτήματα» μόνο της δικής τους πατρίδας;
- συναποτελούν ένα πολύ αξιόλογο ελληνικό πνευματικό δυναμικό.
- Οι νέοι αυτοί επιστήμονες που εγκαθίστανται στο εξωτερικό, όταν ρωτηθούν για το ενδεχόμενο επιστροφής τους στην Ελλάδα, πολύ σπάνια απαντούν θετικά και αυτό δεν σημαίνει ότι δεν αγαπούν την πατρίδα τους.
- Υπάρχουν ακόμα άνθρωποι που πιστεύουν ότι η Επιστήμη έχει σύνορα;

**25. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα γράφοντας συνώνυμα για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:**

ΛΕΚΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ	ΣΥΝΩΝΥΜΑ
πολυσύνθετο	
εκφάνσεις	
προσεγγίζουμε	
μορφοποιούσε	
ατομικής	
διάκριση	
εδράζεται	
ερμηνεύεται	
πτωτική	
ενδημεί	
καινοτομίες	
επιδείνωση	
αιτιάσεις	
κακοδαιμονία	
αναχρονιστική	
συνακόλουθο	

νεποτισμού	
βραχυπρόθεσμα	
μακροπρόθεσμα	
συνεχής	
απομακρύνεται	
επιδοκιμαστικά	
έχουν συμβάλει	
δικαίωμα	
δυνατότητες	
επικροτεί	

**26. Να χωρίσετε τις παρακάτω λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη χρησιμοποιώντας το τελευταίο συνθετικό της λέξης ως πρώτο συνθετικό.**

εγκαταλείψουν, διαβίωσης, νοοτροπία, οικογένειας, παραμέτρους, φιλοδοξίες, καταστροφολογικά, αποδημία, ισάξια, ουραγός

**27. ΠΑΡΩΝΥΜΑ** ανεργία – αεργία, καταρχήν-καταρχάς: **Να εξηγήσετε τη σημασιολογική διαφορά των λέξεων και να γράψετε μια πρόταση με το καθένα από αυτά, ώστε να φαίνεται η σημασία τους.**

**28. Να χαρακτηρίσετε το ύφος του κειμένου.**

**29. Εντοπίστε στο κείμενο παραδείγματα χρήσης μακροπεριόδου λόγου. Ποιο σκοπό εξυπηρετεί η επιλογή αυτή;**

**30. Να σχολιάσετε τον τίτλο του κειμένου.**









Εκδόσεις schooltime.gr  
Τηλ.: 6977554086  
e-mail: info@schooltime.gr  
website: www.schooltime.gr

